Informačný list predmetu

Akademický rok 2026/2027

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FF UCM
Kód predmetu	KAA/mdSem-AJ/22
Názov predmetu	sémantika AJ
Rozsah	1P + 1S
Počet kreditov	4
Vyučujúci	dr. hab. Adam Stanislaw Wojtaszek, PhD., univ. prof. (hodnotiaci), dr. hab. Adam Stanislaw Wojtaszek, PhD., univ. prof. (prednášajúci)

Cieľ

1. Vedomosti: Študenti si osvoja teoretické základy sémantiky ako lingvistického odboru, vrátane základných pojmov, terminológie a systémových sémantických vzťahov, so zameraním na a) význam jednotlivých lexém, b) význam vo vzťahoch na paradigmatickej úrovni, t. j. štruktúru lexikálneho systému, c) význam vo vzťahoch na syntagmatickej úrovni, t. j. vzťahy medzi sémantikou a syntaxou
2. Zručnosti: študenti si osvoja zručnosti, ktoré im umožnia primerane porozumieť a porovnávať rôzne lingvistické javy v rámci komplexného lingvistického systému ako celku, ako aj na jednotlivých lingvistických úrovniach a v komunikačných sférach;
3. Profesijné kompetencie: študenti si osvoja kompetencie, ktoré im umožnia hodnotiť, medzijazykovým spôsobom porovnávať a analyzovať význam jednotlivých lexikálnych jednotiek a ich miesto v rámci slovnej zásoby, ich sémantické vzťahy, komunikačné funkcie a dynamiku; Nadobudnuté zručnosti sú uplatniteľné vo výučbe, preklade, tlmočení, diplomacii, médiách a iných profesiách, ktoré vyžadujú kvalifikovanú prácu s cudzími aj materinskými jazykmi;
4. Prenosné kompetencie: študenti prehĺbia svoje systematické lingvistické myslenie a rozšíria svoje jazykové schopnosti, ako aj analytické a komunikačné zručnosti v materinskom aj cudzom jazyku.

Podmienky na absolvovanie predmetu

Priebežné hodnotenie sa zakladá na aktívnej účasti študenta na seminároch a úspešnom splnení zadaných úloh. Študent sa môže počas semestra najviac dvakrát nezúčastniť; v opačnom prípade nebude oprávnený zúčastniť sa záverečného hodnotenia. Konečná známka sa vypočíta nasledovne: 60 % tvorí priebežné hodnotenie, 20 % známka zo záverečného testu a 20 % známka z ústnej skúšky. Hodnotiaca stupnica pre záverečné hodnotenie je nasledovná: 100–92 % – A, 91–83 % – B, 82–74 % – C, 73–65 % – D, 64–56 % – E, 55–0 % – FX.

Priebežné hodnotenie

Priebežné hodnotenie je za aktívnu účasť študenta na seminároch a úspešné plnenie zadaní. Študent môže mať absenciu maximálne dvakrát počas semestra, v opačnom prípade sa nemôže zúčastniť záverečného hodnotenia.

Záverečné hodnotenie

Celkové hodnotenie pozostáva z priebežného hodnotenia predstavujúceho 60 %, z hodnotenia 20 % za záverečný test a 20 % za ústnu skúšku. Škála záverečného hodnotenia známkou je nasledovná: 100 – 92 % – A, 91 – 83 % – B, 82 – 74 % – C, 73 – 65 % – D, 64 – 56 % – E, 55 – 0 % – FX.

Výsledky vzdelávania

1. Vedomosti: Študenti si osvoja teoretické základy sémantiky ako lingvistického odboru, vrátane základných pojmov, terminológie a systémových sémantických vzťahov, so zameraním na a) význam jednotlivých lexém, b) význam vo vzťahoch na paradigmatickej úrovni, t. j. štruktúru lexikálneho systému, c) význam vo vzťahoch na syntagmatickej úrovni, t. j. vzťahy medzi sémantikou a syntaxou
2. Zručnosti: študenti si osvoja zručnosti, ktoré im umožnia adekvátne porozumieť a porovnávať rôzne lingvistické javy v rámci komplexného lingvistického systému ako celku, ako aj na jednotlivých lingvistických úrovniach a v komunikačných sférach;
3. Profesijné kompetencie: študenti si osvoja kompetencie, ktoré im umožnia hodnotiť, medzijazykovým spôsobom porovnávať a analyzovať význam jednotlivých lexikálnych jednotiek a ich miesto v rámci slovnej zásoby, ich sémantické vzťahy, komunikačné funkcie a dynamiku; Nadobudnuté zručnosti sú uplatniteľné vo výučbe, preklade, tlmočení, diplomacii, médiách a iných profesiách, ktoré vyžadujú kvalifikovanú prácu s cudzími aj materinskými jazykmi;
4. Prenosné kompetencie: študenti prehĺbia svoje systematické lingvistické myslenie a rozšíria svoje jazykové schopnosti, ako aj analytické a komunikačné zručnosti v materinskom aj cudzom jazyku.

Stručná osnova predmetu

1. Sémantika – definícia a základné charakteristiky.
2. Význam slov: polysémia, homonymia, ambiguitá, kontextová variabilita.
3. Koncepty a význam, logika a význam, logický výraz.
4. Zmysel, referenčnosť, denotácia, ikonickosť a motivácia významu.
5. Lexikálne vzťahy: synonymia, antonymia, hyponymia, meronymia.
6. Sémantické polia a sémantické siete
7. Zložky významu a sémantická štruktúra, sémantické rysy
8. Rozhranie syntaxe a sémantiky: kompozicionalita, argumentová štruktúra, sémantické roly, štrukturálna nejednoznačnosť
9. Diskurzívna sémantika: referencia, koherencia a zámená
10. Rozhranie sémantika-pragmatika: deikéza, predpoklad, rečové akty a implikácia
11. Dynamické aspekty sémantiky: teória prototypov, rámcová sémantika, distribučná sémantika, zmena významu

Sylabus predmetu

1. Sémantika – definícia a základné charakteristiky.
2. Význam slov: polysémia, homonymia, ambiguitá, kontextová variabilita.
3. Koncepty a význam, logika a význam, logický výraz.
4. Zmysel, referenčnosť, denotácia, ikonickosť a motivácia významu.
5. Lexikálne vzťahy: synonymia, antonymia, hyponymia, meronymia.
6. Sémantické polia a sémantické siete
7. Zložky významu a sémantická štruktúra, sémantické rysy
8. Rozhranie syntaxe a sémantiky: kompozicionalita, argumentová štruktúra, sémantické roly, štrukturálna nejednoznačnosť
9. Diskurzívna sémantika: referencia, koherencia a zámená
10. Rozhranie sémantika-pragmatika: deikéza, predpoklad, rečové akty a implikácia

11. Dynamické aspekty sémantiky: teória prototypov, rámcová sémantika, distribučná sémantika, zmena významu

Odporúčaná literatúra

Cann, R. 1993. Formal Semantics: An Introduction. Cambridge: CUP.
Cruse, D.A. 1986. Lexical Semantics. Cambridge: CUP.
Cruse, D.A. & W. Croft. 2004. Cognitive Linguistics. Cambridge: CUP.
Dolník, J. 1990. Lexikálna sémantika. Bratislava: Univerzita Komenského.
Geeraerts, D. 2010. Theories of Lexical Semantics. Oxford: OUP.
Hurford, J. R., et al. 1983. Semantics: A Coursebook. Cambridge. CUP.
Kearns, K. 2011. Semantics. 2nd ed. Palgrave.
Kennedy, C. 2011. Semantics. In: The Cambridge Handbook of Linguistic Anthropology. (updated survey).
Leech, G. N. 1981. Semantics. Harmondsworth: Penguin Lyon.
Lenci, A. 2018. Distributional Models of Word Meaning. Annual Review of Linguistics 4: 151–171.
Murphy, M. Lynne. 2010. Lexical Meaning. Cambridge: CUP
Riemer, N. 2010. Introducing Semantics. Cambridge: CUP.
Saeed, J. 2011. Semantics. Dublin: John Willey and Sons.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu

angličtina, slovenčina

Poznámky

120 hodín, z toho:
Prezenčné / Kombinované štúdium (P, S, C): 24
samoštúdium: 70
práca s textom: 26